

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

III. De effectibus causæ formalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

§. I.

De effectū primario.

incapacitate subiecti, quod non potest duplicem formam accidentalem eiusdem omnino rationis sustinere. Censeo impossibilitatem formarum accidentalium non oriri ex incapacitate subiecti, quia si ex hac oriretur, neque diuinitus possent in eodem subiecto reperiri, ut probauimus supra, sed fide certum est in Eucharistia habere corpus Christi plures praesentias definitiuas eiusdem speciei: ergo naturalis ipsarum repugnantia non oritur ex repugnantia subiecti. Ex praesentis definitiuus gradum facio ad praesentias circumscriptiones, etiam si specie distinguantur, quod ego non censeo, quas etiam posse in eodem subiecto reperiri fert communis sententia. Neque hac repugnantia praecise ex defectu virtutis agentium potest oriri, quia cum ego virtutem habeam ad acquirendam per motum progressum praesentiam in hoc spatio, & extrinsecum agens virtutem habet ad imprimendum mihi impulsus, quo in alio spatio praesentiam distinctam acquiram, si termini ratione sui, vel ratione subiecti non repugnant, simul a diuersis virtutibus producerentur. Ex hoc infero: repugnantiam horum accidentium oriri ex impossibilitate, quam inter se habent, ratione cuius in genere cause formalis ad inuicem se expellunt.

25 Censeo similiter impossibilitatem accidentium contrariorum caloris, & frigiditatis oriri tantum ex oppositione ipsorum, & nullo modo ex incapacitate subiecti. Probo hanc conclusionem a paritate accidentium eiusdem speciei, quae tantum opponuntur ratione sui, & non ratione subiecti, & a paritate accidentium disparatorum albedinis, & caloris, in quibus, quia deficit formalis oppositio, nulla reperitur, quod est signum tantum impossibilitatem accidentium oriri ex oppositione formali ipsorum. Ratione etiam eandem paritatem confirmo. Non maior virtus requiritur ex parte subiecti ad recipiendam nigredinem simul cum albedine, quam ad recipiendum calorem simul cum eadem albedine cum supposita iam receptione albedinis ex parte subiecti non requiritur maior virtus ad effectum, qui perfectior non est, sed supposita iam albedine, nigredo neque illius receptio, quae esset eadem si albedo non supponeretur, non est perfectior calore, & receptione illius: ergo supposita iam albedine in subiecto, ex parte subiecti, non maior virtus requiritur per se loquendo independentem ab impossibilitate formarum, ad coniungendam nigredinem per receptionem cum albedine quam ad coniungendum calorem cum eadem albedine: sed potest coniungere calorem cum albedine: ergo praecise si aliud non sit impedimentum poterit subiectum ex se coniungere nigredinem cum albedine, sicuti componit calorem, & albedinem. Dices formam arguendi non esse bonam, quia maior virtus requiritur ad producendam muscam, quam ad producendum hominem, nihilominus valet homo hominem producere, & muscam producere non poterit. Respondeo me non arguere: potest subiectum recipere calorem: ergo poterit recipere albedinem, ad quam non requiritur maior virtus, sed supposita iam ex parte subiecti virtute ad utramque qualitatem recipiendam, inferre ex eo quod non maiorem conatum impendat virtus passiva in receptione huius qualitatis, quam illius, posse componere quatenus est ex se receptionem huius in qua maiorem conatum non impendit cum receptione, cum qua componit aliam, in qua maiorem vel saltem aequalem virtutem in actu secundo exercet.

26 Ex hoc infero: posse reperiri in eodem subiecto duplicem formam accidentalem, siue eiusdem speciei, siue contrariam, quia quoties impossibilitas tantum oritur ex mutua ipsarum oppugnatione, & non ex incapacitate subiecti, illa non obstat de potentia Dei absoluta possunt formae in eodem dari subiecto. Hac de formis, quae opponuntur tantum ratione subiecti, sunt tamen aliae formae accidentales, quae obiecta opposita respiciunt sicuti amor, & odium, assensus, & dissensus, quarum oppositionem explico Controu. 5. de anima Punct. 3.

PUNCTUM III.

De effectibus causa formalis.

Duplex formalis effectus vulgo circumfertur, primarius, & secundarius; hic negatiuus, ille positiuus, de utroque sigillatim disputabo.

1 Dixi saepe effectum formalem primarium formae nihil aliud esse, quam totum compositum, quod dicitur effectus formae, ex qua tanquam ex causa formali intrinseca componitur. Causalitas, quam formae assignauimus totum suum esse effectum suadet, quia cum hac sit vnio, & quod ex vnione resultat sit totum compositum, hoc effectum dicimus, in quem fertur causalitas formae, vnio videlicet. Deinde causa intrinseca causat, semetipsam exhibendo effectui quem componit: sed quod componit forma, & cui seipsam exhibet est totum: ergo totum est effectus formalis formae. Hoc effectui formali assignato optime subsistit illud tritum proloquium, quo dicitur impossibile esse dari formam in subiecto sine formali effectui, quia cum totum nihil aliud sit, quam materia, forma, & vnio, eo ipso, quod detur forma vnita subiecto, datur materia, forma, & vnio, & necessarii datur totum, quod ab his entitatibus simul sumptis non distinguitur. Neque quidquam aliud potest inueniri quod possit esse effectus, cum sit positiuus, & forma nihil aliud positiuum causet per vnionem ad materiam, nihil enim inuenitur postquam forma est vnita materiae praeter compositum, materiam, formam, & vnionem, sed forma non est causa materiae seorsim sumptae, neque vnionis seorsim, neque materiae, & vnionis, neque ipsius formae seorsim sumptae, quia nullam ex his entitatibus intrinsece componit, neque extrinsece causat; ergo tantum potest esse causa totius, seu materiae, formae, & vnionis simul sumptarum, quae a toto non distinguuntur: ergo nullus effectus positiuus formae potest dari praeter totum: ergo effectus formalis, qui positiuus est, non distinguitur a toto composito.

2 Ex his inferes contra recentiores, quibus patrocinatur Rub. materiam ut informatam non esse effectum formalem formae, quia materia ut informatam non est totum, sed tantum dicit materiam cum informatione, seu materiam habentem formam, forma autem neque est causa materiae, neque informationis, seu habitationis formae, ut modò expendebam. Si hoc teneas, videbis saepe multos vanè terri vanis difficultatibus, quas rem non percallentes petunt ex negatione effectus formalis posita forma in subiecto, saepe enim anguntur quomodo visio inharens lapidi, non illum constitueret videntem, ex quo inferri existimant non illi tribuere effectum formalem, & quomodo gratia habitualis in purè homine filium adoptiuum constituat, & hunc effectum Christo Domino non tribuat. Semper enim forma suum effectum formalem tribuit, quod est compositum, sed quia eadem forma cum diuersis subiectis diuersa composita constituit, hinc est, quod diuersos fortitur effectus formales. Hac ratione visio, etsi lapidi posset vniri non illum constitueret videntem, quia videns dicit compositum ex visione, & natura animalis, & non quodcumque compositum constitutum ex visione, & alio quodcumque subiecto. Similiter filius adoptiuus dicit compositum ex gratia habituali, & subiecto, quod non sit filius naturalis, & gratia habitualis vnita Christo Domino non componit concretum, cuius subiectum quod est hoc suppositum Christus, filius naturalis non sit, & ita non constituit filium adoptiuum quando vnitur Christo: quando verò vnitur homini puro constituit quoddam concretum sanctum, cuius subiectum non est filius naturalis & ita illius effectus formalis, seu totum, quod resultat ex homine & gratia est filius adoptiuus. Si verò eadem gratia lapidi vniretur illius effectus formalis, non esset totum, quod sanctum diceretur, quia sanctum dicit concretum constans ex gratia habituali, & natura intellectuali.

3 Inferes, ex his nihil aliud esse formam suum effectum formalem tribuere subiecto, quam cum illo totum constituere, in quo sensu posset etiam dici, si ita ferret usus, materiam suum effectum materialem tribuere formae, quia sicut forma cum materia componit totum, ita materia cum forma idem componit, & utraque est de essentia totius. Est tamen specialis ratio, propter quam praevaluit usus, ut totum potius diceretur effectus formalis formae, quam effectus materialis materiae, etsi utroque modo dici posset. Hac est indifferentia, quam habet materia, quae de

de facto datur ad totum huius, vel illius speciei constituendum, & determinatio, quam habet forma, ex quo provenit, ut totum hoc, quod ratione formæ ab illo specie differt, & non ratione materiæ, iuxta vulgarem loquendi modum non dicatur effectus materiæ, sed formæ. Hæc ratio communis est compositis substantialibus, & pluribus accidentalibus. In accidentalibus occurrit etiam alia, videlicet subiectum, seu materiam significare in recto, formam in obliquo, & ita subiecta significantur per modum habentis, & denominata per formam, ex quo provenit, ut dicamus formas subiectis tribuere suum formalem effectum, & non dicamus materiam tribuere suum materiale effectum formæ, quia hæc non significatur per modum habentis materiam. Nihilominus potuit dici albedo parietata per subiectum sicuti paries dicitur dealbatus per albedinem, si ita ferret usus, ut ex Hurtado dixi Controu. 2. puncto 3.

§. II.

De effectu secundario.

4 **V**Nus est negatiuus effectus formalis causæ qui est expulsio formæ in qua expulsiōe examinandum est, quid se teneat ex parte effectus negatiui, quid huius sit per se, quid per accidens, respectu principij expellentis, quid se teneat formaliter ex parte principij, & quid sit causalitas. In expulsiōe animæ rationalis est subtractio concursus, quo cōseruabatur vnio, & non esse ipsius vnionis, quæ antea cōseruabatur, in expulsiōe aliarum formarum corruptibilium inuenitur eadem subtractio concursus, & idem non esse vnionis, insuper reperitur subtractio concursus, quo cōseruabatur forma, & non esse formæ prius cōseruata. Idem contingit in expulsiōe formæ accidentalis.

5 Principium expellens quodcumque illud sit, per se non opponitur cum substantia formæ substantialis, neque intendit non esse illius secundum substantiam: patet hoc in corruptione hominis, in qua anima rationalis, quia suum esse habet independentem a subiecto, quacumque forma introducta, quæ è subiecto abigitur, remanet; idem contingeret in qualibet forma ex his, quæ generantur si per actionem creatiuam cōseruarentur. Ratio est manifesta: forma non expellitur per aliam formam à natura rerum, sed à subiecto: ergo si non habeat hæc forma subiectum, quod alia acquirat nullam habebit oppositionem cum illa: ergo id, quod hæc forma intendit est pellere aliam à subiecto: ergo si alia abeat, etiam si postea cōseruetur, non erit contra exigentiam formæ introductæ illius cōseruatio, sicuti non esset si antea non præcessisset in subiecto, à quo expellitur.

6 Principium expellens, quod non opponitur cum forma secundum se, poterit opponi cum forma vt inherente mediâ passione, vel informante mediâ vnione, vel vtroque modo. In primis certum est opponi cum forma vt informante independentem ab inherencia, patet in anima rationali, quæ non inheret, cum qua opponitur forma cadaueris, & non cum illa secundum se: ergo cum illa vt informante. Sed adhuc poterit subesse difficultas, an forma cadaueris opponatur cum anima rationali vt informante præcisè, vel cum illa vt informante per informationem inherentem ita vt immediata oppositio non sit cum forma vt vnita ratione formæ, neque ratione vnionis, sed ratione inherencia, quam habet vnio in materia, ita vt si hæc non inhereret forma cadaueris relinqueret vnitam subiecto rationalem animam quia modò directè, & per se opponitur cum inherencia vnionis quâ destructâ definit esse vnio, & anima rationalis non informat: vel an forma cadaueris opponatur immediatè cum vnione secundum se, cuius non esse intenderet, etiam si vnio crearetur. Iuxta aliquorum principia, qui religiosè obseruant nihil creatum posse desinere ad exigentiam alijs entitatis creatæ ex hoc principio sic posset argui. Positâ formâ, & positâ vnione creatâ, quidquid est in composito est creatum: ergo neque forma, neque vnio potest corrumpi ab entitate creatâ: ergo forma informans tantum opponitur cum alia forma, & cum alia vnione, quatenus forma, vel vnio est dependens à subiecto, tanquam à causâ materiali: si enim opponeretur cum forma vel vnione secundum se opponeretur cum forma, & vnione etiam si nulla intercederet inherencia. Nihilominus omnino certum puto for-

mam opponi cum alia forma, vt informante, siue per informationem creatam, siue educatam, ita vt vnio secundum suam entitatem sit ratio formalis terminandi oppositionem, quam habet forma expellens cum expulsa. Ratio est, quia etiam si vnio crearetur, anima rationalis vt vnita opponeretur cum forma cadaueris, neque naturaliter possent duæ formæ informare idem subiectum, etiam si vtrique forma, & vtrique vnio crearetur, oppositio enim est inter formas vt informantes, & æquè informant per vnionem creatam siue educatam. Neque ratio opposita quidquam probat, rectè enim entitas creata potest exigere annihilationem alijs entitatis creatæ, neque quidquam contra hanc conclusionem obijci potest. Eandem conclusionem stabiliet ratio num. 9. adducenda ad probandum formam vt informantem esse terminum expulsiōis.

7 Opponitur etiam forma cum alia forma præcisè vt inherente seclusâ informatione. Hanc conclusionem tradidi Controuers. 2. punct. 2. n. 17. vbi dixi animam rationalem non solum opponi tantum cum forma Embryonis, seu cuiusvis alijs compositi, quam expellit tantum vt vnita, sed etiam vt inherente, alias anima rationalis informans tantum destrueret vnionem formæ præcedentis, & illam inherentem relinqueret in eodem subiecto, quia inherencia, vt ibi dicam, bene posset sine vnione subsistere, si hæc ex aliquo capite non impediretur, neque ex non esse vnionis à priori, aut à posteriori sequeretur non esse inherencia. Ex hoc infero formam opponi non solum cum vnione secundum se, sed etiam immediatè cum ipsâ inherencia vnionis, ita vt inherencia, & vnio per se immediatè terminent oppositionem, quia etiam si forma cum illa forma secundum se sumpta non opponatur, opponitur immediatè cum illius inherencia: ergo potiori ratione opponetur cum inherencia vnionis per suam entitatem oppositæ cum alia forma.

8 Concludo ex his in corruptione cuiuscumque compositi vnionem inter materiam, & formam immediatè & per se corrumpi ab alia forma, illiusque non esse per se intendi à principio expellente. Similiter inherentiam vnionis, & formæ eodem modo desinere esse, tanquam entitates quarum non esse intenditur à principio expellente; formam verò non per se corrumpi, neque illius non esse per se intendi, sed tantum provenire ex eo quod forma sine inherencia non possit subsistere & ita hac ablata definit esse, succeditque illius non esse: quod si forma posset sine inherencia permanere, posito principio expellente adhuc permaneret, sicuti de facto contingit in expulsiōe animi rationalis. Hæc de expulsiōis termino, illius principium modò explicabo.

9 Dixi quid desinat esse ratione formæ informantis, oportet modò scire quid sit principium illius non esse, quod in expulsiōe reperitur. Duplex est principium, in actu primo, & in actu secundo: in actu primo est illud, quod potest ponere effectum, siue de facto illud ponat, siue non in actu secundo est, quod potest ponere effectum, & illud ponit de facto. Vtrumque respectu non esse quod in expulsiōe reperitur explicabo. Forma secundum se principium non est expulsiōis, vt per se patet, quia secundum se non potest aliud expellere, expulsio enim semper est in ordine ad idem subiectum informationis, seu inherencia. Forma vt vnita seclusâ omni inherencia siue formæ, siue vnionis principium est expellens aliam formam, seu potens inducere non esse quod in expulsiōe reperitur. Formæ opponuntur, quatenus constituunt diuersa tota; forma enim cadaueris, & rationalis opponuntur quatenus constituunt cadauer, & hominem: sed constituunt hæc composita præcisè vt informantes: ergo vt informantes opponuntur: ergo vt informans forma cadaueris esset principium non esse formæ hominis, vt informantis: ergo sicuti forma hominis vt informans est terminus expulsiōis, ita forma cadaueris, vt informans erit principium illius per modum actus primi. Clariùs patet eadem conclusio in formis accidentalibus, in quibus sic arguo. Calidum vt octo, & frigidum vt octo formaliter vt calidum, & vt frigidum opponuntur, sed per vnionem intelligitur vnum formaliter calidum, & alterum formaliter frigidum, etiam inherencia seclusâ: ergo etiam inherencia seclusâ intelliguntur opposita: ergo intelligitur repugnantia ipsorum tam ex parte termini, quam ex parte principij.

10 Opponitur etiam forma vt inherens, seclusâ etiam vnione

vnione ex parte principij cum alia forma independenter ab vnione, & vt vnita independenter ab inhærentia. Priorem partem probō: duæ vniones formarum oppositarum per se immediatè opponuntur respectu eiusdem subiecti: ergo duæ inhærentiæ etiam per se immediatè respiciunt subiectum per semetipsas inhærentiæ, & vnionis, & æquè respiciunt formas oppositas quarum sunt inhærentiæ: ergo forma ligni vt inhærens opponitur cum forma ignis vt inhærente. Alteram partem videlicet formam vt inhærentem opponi cum alia forma vt informante sic probō: Oppositio inter extrema semper est mutua, implicat enim hoc esse impossibile cum illo quin illud sit etiam impossibile cum isto, sed probaui num. 7. animam rationalem præcisè vt vnitam omni inhærentiæ seclusâ opponi cum forma embryonis vt recepta independenter ab vnione inter materiam, & formam embryonis: ergo forma embryonis vt recepta opponitur cum anima rationali vt vnita: ergo illa vt recepta exigit non esse animæ rationalis vt vnite: ergo est principium per modum actus primi non esse formæ rationalis vt vnite, quo posito forma rationalis vt vnita non permanebit, sed illius destruetur vnio.

11 Est etiam aliud principium in actu primo illius non esse, quod dicit expulsio, hoc est, principium in actu primo potens producere formam expultricem formæ præexistentis, quod non tantum petit productionem formæ, quam continet in sua virtute, sed non esse oppositæ illi, quam intendit producere, eo enim ipso quod agens in actu primo exigit producere formam ignis in hoc subiecto exigit non esse totius formæ impossibilis cum illa, quam intendit producere, ac proinde exigit vt subtrahatur concursus formæ oppositæ, quæ in subiecto reperitur, & ne detur nouus concursus ad formam impossibilem cum illa, quam intendit producere. Clarè rem cernes in formis accidentalibus: datur subiectum frigidum, cuius frigiditas conferuatur ab aqua, seu ab alio agente calido approximato: applicatur agens calidum in actu primo potens producere calorem vt tria, impossibilem cum frigiditate vt sex: hoc agens calidum in actu primo, antequam calorem vt tria producat, exigit immediatè non solum productionem trium graduum caloris, sed etiam subtractionem concursus caloris vt sex, & non esse illius: quod latè, clarè, & efficaciter inuenies Controuerſi. 6. de generatione, Punct. I. ubi resistentiam actuum qualitatum explico. Idem contingit in formis substantialibus, in quibus eadem est oppositio, agens enim in actu primo exigit productionem formæ ignis in hoc subiecto exigit non esse formæ ligni in subiecto eodem. Ex quo infero virtutem productiuam ignis in actu primo proximè constitutam, esse in actu primo per se etiam principium non esse formæ ligni in eodem subiecto.

12 Aliud principium in actu primo non esse formæ in subiecto iuxta communem doctrinam posset assignari, videlicet non esse dispositionum requisitarum ad formam, ex quo immediatè sequitur non esse formæ in subiecto in opinione, quæ asserit formam dependere in conseruari à dispositionibus, quibus ablatis secundum hanc sententiam, quolibet alio principio corruptionis secluso deficeret forma. In mea sententia, in qua forma non dependet in conseruari à dispositionibus: non esse dispositionum, neque in actu primo principium est expulsionis formarum, illis enim ablatis, & oppositis introductis forma naturaliter conseruaretur in materia, dummodo non esset aliud principium, à quo corrumperetur. Ex his inferes agens producens formam ignis in subiecto multipliciter esse principium in actu primo respectu expulsionis formæ ligni primò, immediatè, & per suam entitatem, quatenus exigit subtractionem concursus, quo conseruatur forma ligni in subiecto modo explicato num. II. Secundo mediâtè, quatenus producit formam inhærentem subiecto. Tertiò etiam immediatè quatenus producit vnionem inter materiam, & formam, siue inhærentem subiecto, siue non inhærentem, sed per actionem creatiuam, qui duo posteriores modi non distinguuntur si agens per eandem actionem producit formam, & vnionem in subiecto. Hæc de principiis in actu primo corruptionis, seu non esse formæ in subiecto. Explico modò, quæ ex his principiis, quæ in actu primo possunt influere, de facto in actu secundo influant.

13 Censent multi ex principiis in actu primo potentibus

Franc. de Guiedo, Philosoph. Tom. I.

expellere formam, illud tantum, quod est prius aliis de facto expellere formam, quia posteriora iam inueniunt formam expulſam ab illo, quod illa præcessit, & ita illam de facto expellere nequeunt. Ita philosophantur multi Theologi, qui asserunt actum contritionis esse expulſum peccati, de facto tamen illud non expellere, quia iam illud inuenit expulſum ab habitu, qui ad actum contritionis supponitur. Sic in nostro casu posset dici formam ignis ad huc vt in formam non expellere formam ligni, quia iam illam inuenit expulſam à principio producente formam ignis, quod necessariò supponit, quodque diximus exigere non esse formæ ligni in illo signo, in quo exigit productionem formæ ignis prius naturâ, quod illa producat, & hac ratione defenderet non nemo vnâ formam in actu secundo aliam non expellere. Cæterum licet exemplum à Theologis adductum forsâ improbari non possit, propter peculiarem illius materiam, in qua diuersa est ratio, ac in aliis, vt postea explicabo, qui ita in aliis causis philosopharetur, non rectè prioritatem naturæ percassuſſe prælumerem. Aliud enim est supponi prius naturâ principium expulſum, aliud supponi expulsionem, sicut aliud est dependere à principio expulſum tanquam à causa, aliud dependere ab ipsa expulsionem. Forma vt informans supponit tanquam principium actum primum ad illam quod est ex se potens expellere contrariam, non tamen supponit ipsam expulsionem potentem procedere à tali principio, neque supponit actum primum quatenus de facto expellentem, sed actum primum secundum suam entitatem, cuius forma non poterit esse principium, quia est illo posterior; expulsionis verò, quæ posterior non est, & quam non supponit, rectè potest esse principium ex hoc capite, si aliâ sit potens illam inducere, & simul cum actu primo, à quo dependet, illam inferere, ita vt forma vt informans, quæ secundum se est posterior naturâ principio illam producente, simul cum eodem principio in ordine ad alium effectum constituat vnicum principium adæquatum, quod sit prius naturâ suo effectui, & in ordine ad illum sint simul naturâ illa quæ inter se habent ordinem prioris, & posterioris. Hanc doctrinam in Sole & luce clarè cernes: Sol producit lucem in seipso, quæ est illo posterior, & quæ prior est Soli, postea verò lux & Sol, quorum quoduis alterum poterat producere primum gradum lucis in aëre, simul constituunt vnum principium adæquatum respectu primi gradus lucis existentis in aëre, in ordine ad quem lux recepta in Sole, & Sol quæ inter se habent ordinem prioris, & posterioris, sunt simul naturâ, & vtrumque eadem prioritate prius luce receptâ in aëre.

Ex hac doctrina facilè meam conclusionem depromo. 14 Aſſero: omnia principia à me assignata expulſiua formæ in actu primo illam de facto expellere. Rationem suprà exposui, quam nunc cingo: omnia illa principia virtutem habent formæ expultricem; nullum illorum supponit expulsionem: ergo omnia per modum vnus formam expellent. Maiorem suppono ex dictis à num. 9. vique ad 12. inclusiue, neque illa indiget probatione: tantum enim aſſero in presenti conclusione illa principia, quæ possunt formam expellere, illam de facto expellere, ac proinde illorum virtus supponenda est non probanda. Minorem probō: forma ignis vt informans, etiam si supponat negationem dispositionum ad formam ligni non supponit effectum huius negationis, videlicet negationem formæ ligni, & etiam si dependeat à negatione dispositionum ad formam ignis, & ab actu primo productiuo ipsius, quæ possunt inducere non esse formam ligni, non dependet à priori à non esse formæ ligni, quia illa quæ per se supponit, verbi gratiâ, suum actum primum, & negationem dispositionum ad formam ligni, realiter distinguuntur à non esse formæ ligni vt informantis, & etiam si hæc principia ex se non possent expellere formam ligni, forma ignis, quæ per se ipsam potest illam expellere posset produci: ergo forma ignis, vt informans non supponit non esse formæ ligni vt informantis, quia tantum supponit id, à quo dependet: ergo cum aliâ sit ex se potens hanc inducere expulsionem, illam de facto inducet. De reliquis principiis videlicet de actu primo potente producere formam ignis, & de carentia dispositionum, si ex se virtutem habet inducendi non esse formæ in subiecto, certum est non supponere formam expulſam, quia nullum principium supponunt prius illis potens formam

formam expellere, ni aliud mediteris principium expulsiōis formæ ligni, videlicet dispositiones ad formam ignis, quas dicas immediatè exigere non esse formæ ligni, sicuti principium productiūm formæ ignis non tam petit immediatè productionem formæ ignis, sed etiam non esse formæ ligni. Quod si ita sentias philosophandum est de non esse dispositionum formæ ligni supponente dispositiones formæ ignis cum virtute ad inducendum non esse formæ ligni, quod potest etiam inducere non esse dispositionum, sicuti de forma vt informante, quæ oppositum expellit, etiam si supponat suum actum primum cum virtute ad expulsiōem, quam ipsa præstat.

15

Hanc doctrinam non inglorius in lucem Compluti dedit noster Doctor Complutensis Hurtadus quam edidit tom. de Incarnat. disput. 1. diff. 10. vbi docuit actum contritionis de facto expellere peccatum, etsi procedat ab habitu gratiæ potente peccatum expellere, illūque supponat natura priorem. Ceterū et si illius doctrina iure multis sit commendata, in præsentī materia non leuem habet difficultatem præcipue in doctrina ipsius Hurtadi, propter quam dixi forsan non posse improbari exemplum, quod adducunt aduersarij pro opposita sententia, de actu contritionis non expellente peccatum, ex eo quod supponat habitus, quam hic explicandam reliqui. Expulsiō, potest esse formæ positiuæ, quæ propriè est expulsiō, & formæ negatiuæ, quæ impropiè dicitur expulsiō, sicuti expulsiō tenebrarum lucis: expulsiō formæ positiuæ distinguitur ab informatione formæ expellentis, ac proinde non valet consequentia, supponitur informatio caloris ergo supponitur expulsiō frigiditatis. Expulsiō negationis non distinguitur ab informatione habitus, ac proinde valet, supponitur lux informans; ergo supponitur expulsiō tenebrarum. Hinc fit in opinione asserente peccatum dicere priuationem gratiæ, gratiam ipsam esse nō esse peccati: ac proinde eo ipso quod supponatur gratia in subiecto supponitur non esse peccati; & actus contritionis, qui supponit habitum gratiæ priorem naturā supponit non esse peccati prius naturā, ac proinde non esse peccati identificatum cum gratia informantē, quod est prius actu contritionis, & non potest esse posterius illo. Multi tamen rem componunt asserentes peccatum dicere priuationem gratiæ informantis, quæ auferenda est, per gratiam vt informantem, quam non supponit actus contritionis, qui non procedit ab habitu vt informantē mediā vnione, sed vt inherente mediā passione. Hoc dicendi modo optimè sententia Hurtadi defendi posset: verū tamen Hurtadus non solum non defendit, verū agrè fert hanc distinctionem inter inherēntiam, & vnionem ab alijs defendi, & ita difficilè in hac materia doctrina alijs semper laudanda potest adduci, quæ rectè in eadem constat apud illos, qui inter peccatum, & gratiam oppositionem contrariam inter extrema positiua, & non priuatiua agnoscunt, vel etiam apud illos, qui distinguentes inherēntiam formæ ab illius informatione asserunt habitum gratiæ supponi ad actum contritionis vt inherēntem, & non vt informantem, ac proinde non supponi ad actum contritionis non esse peccati, quod consistit in habitu gratiæ vt informantē, iuxta quorum principia dicendum esset actum contritionis procedentem ab habitu gratiæ peccatum de facto expellere, si illius habet virtutem expultricem per suam entitatem, tanquam per formam formaliter sanctificatam.

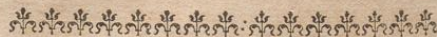
16

Circa modum, quo vna forma aliam expellit, dico breuiter nullam formam aliam expellere producendo aliquid in forma expellenda, neque in subiecto: non in forma expellenda, quia illud quod in forma produceretur potius supponeret formam tanquam subiectum, causamque materialem, quam illam destrueret, nihil enim potest esse destructiūm causæ immediatæ, quam supponit: non in subiecto, quia de illo quod produceretur inquirerem, an per aliam productionem expelleret formam, & si affirmatiuè respondeatur in infinitum abibimus: si per se ipsum cur non poterit præstare forma per se ipsam illud, quod præstat effectus ille, quem tu fingis productum à forma? Neque forma potest aliam physicè immediatè corrumpere, quia corrumpi formam nihil aliud est, quam subtrahi concursum, quo antea conseruabatur, sed vna forma non conseruat aliam: ergo non potest alius concursus subtrahere, neque illa forma deficiet ex eo quod hæc illa non conseruet; nihil enim minus indiget forma ligni,

quàm cōcursu præstito à forma ignis vt conseruetur. Non restat alius modus, quo vna forma aliam expellat, nisi moraliter exigendo à Deo, vt concursus suspendat, quo formam antiquam conseruabat, quæ exigentia effectum fortietur, quando Deus ex vi illius moueatur ad suspendendum concursum, quem erga formam antiquam exigebat, quod si Deus in instanti, in quo introduceretur forma ignis in hac materia destrueret formam ligni præexistentem nullo habito respectu ad formam ignis introductam, non diceretur hæc in actu secundo aliam expulsiōem. Ex hoc inferes formam vt inherēntem, & vt informantem non dicere causalitatem expulsiōis, sed tantum actum primum illam exigentem. Hic actus primus primò respicit actum diuinæ voluntatis, quo vult subtrahere concursum, non tanquam effectum, quia actus diuinæ voluntatis nullius virtutis effectus esse potest, aliquo modo tamen dicitur hic actus dependens ab illa exigentia, sine qua non esset. Hanc dependentiam impropiam habet actus diuinæ voluntatis per suammet entitatem, nullā aliā causalitate interiectā, quia omnis actus eodem modo, quo pendet immediatè dependet à motiuo, quod respicit. Ex hoc actu tanquam ex causa sequitur non esse formæ vt inherēntis, & non esse formæ vt informantis. Non esse formæ vt inherēntis habet causalitatem negatiuam, videlicet non esse actionis terminatæ ad formam vt informantem. Non esse formæ vt inherēntis dicit non esse ipsius inherēntis, ad quod nulla datur causalitas interiecta adhuc negatiua, quia sicut forma vt inherēns, quæ formaliter dicit inherēntem non dicit causalitatem interiectam, quia inherēntia per se ipsam dependet, ita non esse eiusdem non potest dicere negationem causalitatis, seu subtractionem concursus terminati ad formam vt inherēntem; sed sicuti forma vt inherēns per se ipsam dependebat ab agente, ita non esse formæ vt inherēntis per se ipsam definit conseruari ab agente, & in se ipsa inuoluit desitionem sui.

Actus primus producens formam destruit oppositam mediātè, & immediātè; mediātè quatenus producit formam, quæ aliam expellit modo dicto, & ita illius causalitas remota erit causalitas, quæ producit formam vt inherēntem, & vt informantem: immediātè destruit aliam formam exigendo eandem suspensionem concursus, quam exigit forma vt inherēns, & vt informans, & ita per eandem causalitatem, per quam forma informans aliam expellit, per eandem actus primus formæ expellentis immediātè destruit formam, quæ expellitur: dicitur tamen forma expellere aliam formaliter, & non actus primus etsi eadem sit vtriusque causalitas, oritur à forma exigenti illius, quia per suam informationem, & est actus primus huius causalitatis, & forma formaliter vt informans; actus verò primus, quem eadem supponit ex parte principij actiui formæ expellentis nullam dicit informationem formaliter, neque impossibilitatem ipsius cum forma, quam intendit destrui in ordine ad subiectum aliquod commune, sed tantum virtutem actiuiam, & ita actus primus ad formam ignis dicitur actiuiè destrui formam ligni, & ipsa forma ignis dicitur illam destrui formaliter per eandem causalitatem, sicuti principium actiuium, & passiuum per eandem causalitatem in diuerso genere causæ eundem exhiberet effectum.

Negatio dispositionum si esset actus primus ad destructionem formæ influeret tanquam motiuum, à quo dependebat conseruatio formæ, ad quam disponebant dispositiones, quarum negatio successit. Si dispositiones ad formam immediatè exigent non esse contrarias, eandem causalitatem in illud haberent, ac reliqua principia medio eodem actu voluntatis diuinæ modo suprà explicato de alijs principijs.

CONVERSIA IX.

De causa efficiente creata.

 Explicit causas intrinsecas entis naturalis, accedo iam ad causas extrinsecas explicandas, quarū præcipua est efficiens. Hæc primò diuiditur in creatā, & increatam: disputabo modò de causa efficiēti